

חתיכת פח ברזל מרוקע: מפלאות הטעלעפון

ידיעות העולם והטבע

הטעלעפון או הטעלעגראף הכבוד לאדם מה שיה רעוהו. נפתח סמאמר החכם א. בערינשטיין סאת שלמה צבי פאסיוויאנסקי פקאונאט.

אי לואת נרלה סאר פליאטנו, אף נשתלםם לדעת ולראות כי החיכת פח ברזל מרוקע (אייזענבלעך) אשר במה נחשבה היא, תעצור כח ותוכל לקבל אל תוכה ולעשות לא לבד את כל הרעדות וזעזועי כל האותיות, התנועות והאותיות גם יחד, גם ברמסאנגעט גם בעגולת הנחושת והחכביר את כל אלה בסירחק רב ועצום סאר, ולמרכה הפלא לראות כי הפאנגעיר פיוסוס בתחתנה הרחוקה לא לבד אשר לא תרפה כפאופה, כי עוד יעבור אל החיכת פח ברזל המרוקע את הרעדות שיה בשות כמו פעלו את פעולתם על עוד התוף אשר באוננו, וכפי כלי הכמטא הנפלאים סאר אשר פטינו. [...]

אי לראת כי יוסף למשפס וירשיע את אנשי המרע אשר לא אבו שמוע להאקן בתחלתה ללכ הרעדות אשר לקרו אונם ע"ד הפעלע" פראן זחשכו כי הרבר הוה מוסל בספק אשר על הפכונה הוואת להכיא רציה אם ישנה במציאות עד כי בא הטעלעפון בכבודו ובעצמו וקנה האמר: הנני! לשוא תתכשו בו, לשוא תצאו חלוצים בכלי נשק החכמה המרע להעביר ולכסל את מציאותי סן העולם! הנני נוהן לכס את ביותי שלום. אולם אל ביתכם אל תישנו ואל תאמריו לא תהא' אל כל אשר לא יקחם לבככם ורוח מבינתכם להאקן בו, ודעו וראו כי רכות ונצרות חבראנה ותעשינה ככלי שאל את סוכם ותאכרו הן או לאו, למען על דברכם יקובו או יתדלו, הכיפו אל צוה חזכתי, וראו כי לא לכל אשר זחם תאמריו פלא תאמר גם חכמת הטבע בעצמה פלא, כי אלה כלי הכמטא וכלי השמטע אשר מסלאים פקודת פיוחרות, שני אלה סכונגים תערוכים בכלים סכלים שונים נפלאים ועננים לסיניהם לפלאות את הפקידים כולם כאחד יצאו סמלא פקידים סכונגים שוטה לכאר עד כי לא נדע על מה להשתומם יותר אב על נפלאות עריכת כלי החוששים הטבעיים הנוכרים או על שפיות עריכת הסכונה הוואת אשר תעצור כח לעשות פעולות נשנכות כאלה. [...]

חקר דבר עם באור קצר ע"ס חכמת הטבע אשר ערכנו לפני הקוראים הנכבדים התאמתו והוכרו ע"י נסיונות נאכנים למעשה: אולם המעשים האלה סאר נפלאים עד כי פעם מועיר דונפתם בעת החרשה בחייונות הטבע, והנה אם הטעלעפון המצאת הפה, ה' רייס הכבירה בעלל כי הקדים בה המעשה לפני הידיעה. ולואת נוכל לבנות את המצאתו יותר בשם התגלות (ענטדעקונג). פרטעלעפון של הפה, רייס נדע כי נוסר הוא על חוס ידיעת השמטע (אקוסטיק), סספר הרעדות של כל צלצול קול נעשו ונבראו ע"י ורס העלעקטריי עוד הפעם במרחק רב, ולא היה כל ספק כי הרעדות האלה חכמנות. לתחרינה באוני השומע בחכרת הסול כמו שיצא ספה המכרז או הפכונה על התרתה הראשית; אך שפת האדם נוסרה עוד על מוסרתו אחרים סכלעדי השמעות צלצלי קול, ע"י חסירות וירישוה שונות בריונות ונסאנות הידעות צלחה בידו חוקר הטבע הנורע לשם ולתלה ה' וואקאלען" להוציא תוצאה וחקר דבר, כי להתנועות (וואקאלע) המדוברות יחס עם צלצלי קול הננין (פויק). גם עלתה בידו להעריך את השתוות הקולות והרעדות הפיתורים (אוישע) של עוגב (קלאוויר) עד כי הוציא קולות סלאים ותנועות שלמות כמו כלי הכמטא שלנו, אך תוצאת הידיעה והחכמה מרחם אשר בין צלצול קול ננון (טאן) עם תנועה (וואקאלע) לא השבילה אותנו לדעת (וילבע) יש הדאותיות (פאנאנאנסען) עמקם, בהספין עם סכמא החכרות האויר יצא לנו לדעת רק כי הלשו, הירך, השיניים, והשפתים בתוצאת האויר בעת סכמא התנועות יעריכו אויה ספעדוים (העמפיטען), ואלה האחרונים יתנו להתנועות את תבונת החכרת אשר בתחלתה התראת האות [...]

השכילה אותנו לדעת איזה יחס יש להאותיות (קאנזאנאנטען) עמהם, בהנסיון עם מבטא ההכרות (וילבען), מי שצלת את ההסבר הדו־לשוני והמייגע משהו, לא נותר לו אלא להצטרף לפליאתו של הכותב, התוהה כיצד זה "חתיכת פח ברזל מרוקע (אייזענבלעך) אשר במה נחשבה היא, תעצור כח ותוכל לקבל אל תוכה ולעשות לא לבד את כל הרעדות וזעזועי האותיות, התנועות והאותיות גם יחד, גם בהמאנגעט גם בעגולת הנחושת, ולהעביר את כל אלה במרחק רב ועצום מאד".

אנו מביאים כאן חלק מהמאמר הארוך, המסתיים בקריאת הטלפון, כביכול, לציבור הספקן: "הנני! לשוא תתכשו בו! [...], [יום יבוא] עד כי לא נדע על מה להשתומם יותר - אם על נפלאות עריכת כלי החוששים הטבעיים הנוכרים, או על פשטות עריכת המכונה הזאת אשר תעצור כח לעשות פעולות נשגבות כאלה".

כמה שהוא צדק:

בעידן הטלפונים הסולריים (התקשורת המקוונת, נעים להיזכר איך הכל התחיל אי אז, בשנת 1876, כשפרסם אלכסנדר גראהם בל הראשונה את המצאתו המהפכנית - הטלפון, בתוך שנתיים נפוצה ההמצאה בכל העולם, והפטנט הרווחי הביא להקמת חברת הטלפונים "בל" הקיימת עד היום, באדא א' תרל"ח (פברואר 1878) נטל על עצמו עיתון "הלבנון" את האתגר להסביר לקוראיו בעברית כיצד פועל הטלפון, זו הייתה משימה לא קלה, שכן לא היו אז די מילים "טכניות" בעברית, וכן יהודה עצמו טרם הגה את המונח "שחירחוק".

בשל כך, מחבר המאמר המדעי נאלץ להוסיף לא פעם בסוגריים "תרגום" בידידי, כדי שציבור הקוראים יבין את דבריו, "על ידי חקירות ודרישות שונות", הוא כותב למשל, "צלחה בידו חוקר הטבע [...] להוציא תוצאה וחקר דבר, כי להתנועות (וואקאלע) המדוברות יחס עם צלצלי קול הנגון (מוזיק)", או "אך תוצאת הידיעה והחכמה מהיחס אשר בין צלצול קול נגון (טאן) עם תנועה (וואקאלע), לא